

Recenzja książki: *Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*, red. M. Barański, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007, ss. 343.

Badanie systemu administracji publicznej stosunkowo często uważane jest za graniczne dla głównego nurtu zainteresowań politologa. Wskazuje się, że winno to być głównie domeną prawników. Zapomina się przy tym, iż system ten nie powstał w przysłowiowej próżni. Administracja publiczna powstała w wyniku wielu procesów historycznych i politycznych, przez co jest wypadkową wielu lat kształtowania się systemu władzy. Dzisiejsze struktury powstały zatem dzięki dorobkowi poprzednich pokoleń, których doświadczenia, zarówno pozytywne jak i negatywne składają się na współczesne rozwiązania. Sprawia to zatem, iż badacze z dziedziny nauk politycznych z całą pewnością są uprawnieni, a wręcz zobligowani, do podejmowania problematyki z zakresu administracji publicznej.

Jednakże jest to nie tylko sfera badawcza, do której politologia winna mieć dostęp. Dla przeważającej części subdyscyplin tej dziedziny nauki znajomość przynajmniej podstawowych zagadnień związanych z omawianym tu problemem jest niezbędna. Oczywiście wiedzę w tym kierunku rozwijają szczególnie najbardziej zainteresowani kwestiami systemów politycznych czy też samorządu terytorialnego. Znajomość zagadnień z zakresu administracji publicznej jest zatem jednym z punktów wyjścia do prowadzenia dalszych badań. Analiza poszczególnych rozwiązań ustrojowych po-

przez m.in. powiązania ich z istotnymi wydarzeniami, a także tradycją historyczną stanowi podstawową płaszczyznę tych badań.

Zważywszy na fakt, iż w codziennej pracy badawczej w dużej części zajmuje się problemami z zakresu ustroju administracji publicznej sięgnąłem po pozycję redagowaną przez Marka Barańskiego pt. *Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Publikacja ta została wydana w 2007 r. w Toruniu przez znane wydawnictwo naukowe – Wydawnictwo Adam Marszałek. Pozycja liczy sobie 343 strony.

Już na wstępie pragnę zaznaczyć, że niezwykle cenię sobie już samo podjęcie próby syntetycznego przedstawienia tematu. Zasoby polskiej literatury traktującej o wschodnioeuropejskich systemach administracji są nadal ograniczonei każda publikacja stanowi ogromny wkład. Przyczyn należy upatrywać w przeszkodach językowych, gdyż większość tamtejszych opracowań ukazuje się w językach ojczystych. Jednakże wraz z rozwojem dyskursu naukowego, którego forum stają się czasopisma o charakterze międzynarodowym, dostępność do opracowań zwartych i analiz, także tekstów źródłowych, zdecydowanie poprawia się. Stwarza to czytelną platformę do wymiany doświadczeń i propagowania rozwiązań, które w innych państwach sprawdziły się. Za przykład może posłużyć instytucja zastępcy członków organów wybieranych w wyborach powszechnych, znana chociażby z państw nordyckich.

Niemniej przed redaktorem naukowym książki – Markiem Barańskim stało praw-

dziwe wyzwanie, aby czytelnikowi przedstawić możliwie aktualny wizerunek administracji publicznej w Europie Środkowej i Wschodniej. Ze wstępu dowiadujemy się, że nie jest to pierwsza publikacja o tej tematyce przygotowana przez zespół Marka Barańskiego. Początki sięgają 1995 roku i pozycji *Dynamika systemów politycznych państw Europy Środkowej i Wschodniej* oraz 1998 roku i książki *Władze lokalne w Europie Środkowej i Wschodniej*. Sprawia to, iż można darzyć autorów pewnym zaufaniem, gdyż najnowsza publikacja *Władza państwowa i administracja publiczna...* jest niejako wyrazem sukcesywnie prowadzonych badań i obserwacji, rozpoczętych już kilkanaście lat temu. Czytelnik może także wnioskować, iż będzie mógł obserwować tendencje i kierunki zmian, co, jak zaznacza redaktor naukowy, jest głównym celem niniejszej książki.

Nie sposób jednak odnieść wrażenia, że w większości rozdziałów „zmiana” lub „transformacja” jest drugim planem dla rozważań nad obecnym kształtem poszczególnych systemów. Sam Barański stwierdza, że celem pierwszoplanowym jest ukazanie „relacji” pomiędzy naczelnymi organami władzy, i to z pewnością zostało osiągnięte w stopniu zadowalającym. Nie mniej już sam tytuł wskazuje na złożoność problemu. Objęcie analizą dziesięciu systemów, które znalazły się w książce wymagałoby większej wnikliwości, niż ta zaprezentowana przez autorów. Jak wspomniałem na wstępie na system administracji publicznej można spojrzeć z perspektywy historycznej, przy czym mam tu na myśli dawne organy władzy. Ponadto należałoby przyjrzeć się syste-

mowi wartości, preferowanych przez dane społeczności, których źródłem mogą być np. najbardziej popularne na danym terenie wyznania. Wreszcie czytelny obraz pierwotnych źródeł kształtu systemu można doszukiwać się w najbardziej powszechnych doktrynach politycznych.

Trudno zatem orzec, iż książka aspiruje do miana przełomowej. Z drugiej strony cel postawiony przez autorów wydaje się jasny. W moim przekonaniu koncentruje się on zwartym zaprezentowaniu podstaw obecnych rozwiązań. Sprawia to, iż publikacja może posłużyć do rozpoczęcia badań, a także spełni się jako wysmienity podręcznik akademicki. Zdecydowanie jako pozycja pod redakcją Marka Barańskiego posiada ogromną wartość w procesie kształcenia akademickiego. Szczególnie pragnę zwrócić uwagę na poświęceniu dużej uwagi autorów badaniom samorządu terytorialnego, które do tej pory nie doczekały się publikacji traktujących całościowo o Europie Środkowej i Wschodniej.

W publikacji zdecydowanie zabrakło warstwy komparatystycznej. W pewnym sensie została ona zawarta we wstępie, jednakże dodanie jednego rozdziału, który w sposób bardziej wnikliwy spełniałby niniejszą funkcję niejako zamknęłoby książkę.

Pragnę także zwrócić uwagę, nie formułując jednak jako wadę, umieszczenie analizy dotyczącej Polski. Autorzy z pewnością zastanawiali się nad rolą analizy dokonanej w Rzeczypospolitej i uznali, iż nie może jej zabraknąć. Brak jednakże rozbudowanej formuły komparatystycznej sprawia, iż pewna wątpliwość dotycząca roli analizy przykładu RP, pozostaje.

W moim przekonaniu wymienione uwagi nie są kluczowe dla całościowej oceny publikacji *Władza państwowa i Administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Mają one raczej służyć wyrażeniu pewnego niedosytu.

Na docenienie zasługuje przede wszystkim ogrom pracy jaki redaktor naukowy musiał poświęcić na przygotowanie niniejszej książki. Częstym problem publikacji zbiorowych jest ich nierówny poziom. W tym przypadku widać dbałość o jednolitość płaszczyzn analizy, a także ich rzetelność i merytoryczność. Nie do przecenienia jest także trud jaki autorzy poświęcili na zgromadzenie właściwej podstawy badawczej w postaci istotnych publikacji i aktów prawnych przedstawiających omawiane systemy. Jest to, jak już wspomniałem, niezwykle trudne, zważywszy chociażby na fakt potrzeby potwierdzenia aktualności i wiarygodności każdego ze źródeł.

Jest to zatem publikacja niezwykle potrzebna. W czasach szybkiego rozwoju, gdy konkurencja odbywa się już nie na szczeblu regionalnym, ale globalnym, poszukiwanie rozwiązań, które mogą usprawnić działanie systemu administracji publicznej posiada wartość kluczową. Bez tej i podobnych publikacji nie jest także możliwy dyskurs o przyszłości Europy. Pozycja *Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej* stanowi zatem niezwykle istotną podstawę do pełniejszego zrozumienia postaw i poglądów naszych sąsiadów.

■ Mariusz Popławski